

*Ратушняк Н. О.,
асистент кафедри педагогіки і методики
початкової та дошкільної освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ВПРОВАДЖЕННЯ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ В УМОВАХ НУШ

На сучасному етапі становлення освіти в Україні відкрилися нові перспективи у її становленні, пов'язані з переосмисленням ставлення до організації навчання і виховання дітей з особливостями психофізичного розвитку. Практика європейських країн, США, Канади, а віднедавна і нашої країни свідчить, що діти з особливими потребами можуть одержувати освіту не лише в спеціальних, відокремлених від загальної освіти закладах, а й у загальноосвітніх школах за моделлю інтегрованої чи інклюзивної освіти, яка передбачає надання якісних освітніх послуг дітям незалежно від рівня їхнього розвитку.

Ефективність навчання учнів початкової школи з психофізичними вадами у загальноосвітньому закладі залежить від усвідомлення та подолання існуючих бар'єрів в організації інклюзивної освіти. Серед цих перешкод виділяють: архітектурну недоступність шкіл; недостатність знань і упередженість адміністрації та педагогів шкіл, батьків здорових учнів щодо інклюзивної освіти; відсутність знань у батьків дітей з психофізичними порушеннями про відстоювання прав дітей на освіту; відсутність у школах матеріально-технічної бази для інклюзивної освіти; методична неготовність педагогів і психологів загальноосвітніх закладів; відсутність спеціальних посад (медики, логопеди, корекційні педагоги) для здійснення психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами. [3, с. 42]

Для успішної реалізації впровадження інклюзивної освіти учнів початкової школи в життя потрібно працювати насамперед над створенням відповідного освітнього клімату й сукупності практичних підходів.

Перш за все, формування позитивного ставлення до інклюзивної освіти необхідно здійснювати на всіх рівнях – від системи навчання студентів педагогічних навчальних закладів до системи підвищення кваліфікації досвідчених учителів-практиків. [2, с. 40]

Педагогам потрібно навчитися працювати в командах разом з асистентами учителів та іншим допоміжним персоналом задля досягнення однієї мети. [2, с. 40]

Інклюзія та загальна якість освіти покращаться, якщо вчителі адаптуватимуть методи навчання до потреб учнів з особливими освітніми потребами. [2, с. 40]

Залучення громади до діяльності шкіл надзвичайно важливе для досягнення успіху інклюзивною освітою. Корисно налагоджувати партнерські стосунки з місцевими, національними та міжнародними громадськими організаціями. Найважливіша група як у громаді, так і в шкільній спільноті – батьки. Без співпраці та допомоги батьків інклюзія неможлива. [2, с. 40]

Важливим компонентом ефективного впровадження інклюзивної освіти є доброзичливий психологічний клімат, який формує позитивну мотивацію до навчання як здорових учнів початкової школи так і учнів з особливими потребами. Для його створення необхідно пройти три етапи: початковий, основний і заключний.

На першому етапі формують позитивну мотивацію до занять, засвоюють правила роботи учнів у колективі, впроваджують колективні традиції (зокрема вітання і прощання, вправи на згуртування дітей і формування в них установки на взаємну підтримку). Метою початкового етапу є налаштування дітей на позитивну взаємодію та зниження їхнього нервового напруження. Для цього використовують комунікативні ігри.

Другий етап є найтривалішим. Відбувається реалізація зазначених вище напрямів психокорекційного впливу. Темпи просування визначаються зоною найближчого розвитку дітей. Даний етап полягає у формуванні психічних функцій і операцій, передбачених метою заняття, і містить гармонійно поєднані завдання всіх напрямків психокорекції. Перевагу слід віддавати багатофункціональним завданням, спрямованим на одночасну корекцію різних психічних функцій.

Третій етап — завершальний, учнів потрібно налаштувати на самостійність у поведінці, навчальній діяльності, взаємодії з іншими людьми, усвідомлення того, що вони вже не потребують постійної систематичної психологічної допомоги. На даному етапі використовують рефлексивні вправи на усвідомлення результатів і досягнень заняття, вправи на розслаблення та відпочинок. [1 с. 88-90]

Отже для ефективного впровадження інклюзивної освіти в навчальний процес слід звертати увагу на такі чинники, які забезпечать якісне навчання учнів початкової школи. Серед них виділяють позитивне ставлення до ідеї інклюзії; співпраця школи з батьками та громадськими організаціями; запозичення досвіду зарубіжних країн; командна робота вчителів, корекційних педагогів, асистентів і психологів; вдосконалення навчальних планів відповідно

до вимог інклюзивної освіти; підбір методів навчання, які допоможуть реалізувати інклюзії; доброзичливий психологічний клімат під час навчально-виховного процесу. Це дасть змогу ефективніше здійснювати навчальну діяльність учнів початкової школи з вадами психофізичного розвитку у загальноосвітніх навчальних закладах.

Список використаних джерел

1. Олійникова Н. Д. Методичні рекомендації щодо роботи з дітьми із особливими потребами: Посібник для практичних психологів, соціальних педагогів, педагогів, батьків. Первомайськ, 2011. 136 с.
2. Колупаєва А. А., Таранченко О. М., Білозерська І. О., Ленів З. П. Основи інклюзивної освіти: Навчально-методичний посібник. Київ. 2012. – 308 с.
3. Миронова С. П., Гаврилов О. В., Матвєєва М. П. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. 264 с.
4. Нова українська школа: поради для вчителя / під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

*Сеньовська Н.Л.,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та менеджменту освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка
(м. Тернопіль)*

ПРОФЕСІЙНА САМОРЕГУЛЯЦІЯ ВЧИТЕЛЯ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЙОГО КЛЮЧОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Одним із основних напрямків реформування сучасної української освіти є удосконалення рівня професійної компетентності педагогів. «Педагогічні та науково-педагогічні працівники зобов'язані постійно підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, загальну культуру» [3]. Саме компетентісно орієнтований підхід до навчання закладено в основу концепції Нової української школи. «Компетентнісний підхід тісно перетинається з діяльнісним, це простежується у сучасній педагогіці, де існує певна формула: компетенція→діяльність→компетентність» [1].

Поняття компетентність трактується динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність. Серед опису базових компетентностей